

De lange weg

door

R. A. MAAS GEESTERANUS (Rijksherbarium, Leiden)

De vraag of ik een bijdrage zou kunnen leveren voor dit speciale nummer, heeft mij enige tijd in verlegenheid gebracht, aangezien mij een specifiek mycologisch artikel niet geschikt voorkwam. Totdat ik in mijn mapje „onuitgepluisd” ging bladeren en iets vond, dat van wat algemenere strekking is en daarom heel goed als geschenkje aan de scheidende J. H. Kern kan worden aangeboden.

Sinds jaren interesseren mij de *Pezizales*, een orde der Ascomyceten, en daarvan weer in het bijzonder het geslacht *Peziza*. Zodra men zich echter bij de fungi ergens voor gaat interesseren, komt men in moeilijkheden. Ik merkte dat heel spoedig aan drie dingen. Ten eerste, vroeger (dat wil zeggen van de tijd van Linnaeus af tot vrijwel vandaag toe) placht men schijf- of komvormige, wel of niet gesteelde, hangende of staande, wel of niet gelatineuze, of . . . . etc. fungi *Peziza* te noemen, maar er is niemand en geen boek of overzicht, dat ook maar bij benadering het aantal in omloop zijnde en in het vergeetboek geraakte onder *Peziza* gepubliceerde soortnamen kan opgeven. Ten tweede, niemand weet, hoeveel er onder die beschreven soorten tot het eigenlijke geslacht *Peziza* behoren. Ten derde, niemand is er nog in geslaagd alle voor Europa opgegeven *Peziza*-namen te identificeren; over de extra-Europese bestaat nog grotere onzekerheid.

Men kan natuurlijk, na enig voorzichtig schiften, op grond van recente gegevens en wat eigen ervaring een regionale determinatietabel opstellen, maar de kans is groot, dat men reeds tijdens de eerstvolgende excursie een onbekende tegenkomt. Precies dat is mij nu overkomen.

Weliswaar is er een remedie op deze onmogelijke toestand, maar laat toch niemand een snelle verbetering verwachten. De te volgen methode houdt namelijk in, dat alle in aanmerking komende literatuur moet worden doorgenomen op zoek naar eventuele *Peziza*-namen; het schijnt dat niemand zich daar nog aan heeft gewaagd. Een klein gedeelte van die lange weg heb ik pas afgelegd, maar mijn kaartsysteem telt al meer dan 2100 *Peziza*-namen. Veel conclusies kunnen er vanzelfsprekend nog niet worden getrokken, maar het is bemoedigend zo hier en daar een enkel resultaat er uit te kunnen lichten. Een illustratief voorbeeld wordt gevormd door de twee volgende kaarten, die beide de naam *Peziza alpina* dragen, maar ieder een totaal van elkaar verschillend stukje mycologische geschiedenis weergeven.

De geschiedenis van het ene kaartje begint er mee, dat FÜCKEL (1873, p. 64) een nieuwe variëteit beschreef, *Humaria stercorea* var. *aurantiaco-flava*, die echter volgens hem „wohl füglich als eigene Art zu betrachten wäre“. Het jaar daarop (1874) introduceerde hij inderdaad deze fungus als nieuwe soort onder de naam *Humaria alpina* Fuck., ter gelegenheid van de distributie van het materiaal onder no. 2687 in de serie „Fungi rhenani exsiccati“. Een herhaling van de beschrijving verscheen een jaar later (1875, p. 32).

In Engeland ontving COOKE een exemplaar van dit exsiccataat, maakte er een tekening van en publiceerde de recombinatie *Peziza alpina* (Fuck.) Cooke (1876, p. 81, pl. 38, fig. 148).

Ook OUDEMANS ontving een exemplaar en ook hij publiceerde (1885, p. 257) de recombinatie *Peziza alpina* (Fuck.) Oud., zich baserend op een eigen vondst.

Het is duidelijk, dat Cooke's combinatie voor zou moeten gaan indien deze soort een echte *Peziza* zou zijn, maar zonder op deze kwestie dieper in te gaan laat ik nu het tweede kaartje zien, waarop de naam *Peziza alpina* Sauter (1878, p. 105) staat. Deze naam veroorzaakt weliswaar geen complicatie, omdat Cooke's combinatie twee jaar ouder is, maar het is wel merkwaardig te zien, hoe nauw de betrekking tussen de namen later zou worden, ofschoon de soorten niets met elkaar te maken hebben. SACCARDO (1889, p. 150) voerde namelijk de recombinatie *Humaria alpina* (Sauter) Sacc. in. Niemand is overigens de identiteit van Sauter's soort te weten gekomen, zodat VON KEISSLER (1919) wel terecht adviseerde hem te schrappen.

Na het afvoeren van deze kleine verstoring, kan ik mij aan de namen op het eerste kaartje wijden. Zeker is, dat Fuckels soort een nader onderzoek ten volle waard is, maar dat zou mij in een nu niet gewenste richting drijven. Daarom laat ik de identiteit van die soort voor wat zij is en beperk mij tot de beschrijving, die Oudemans heeft gegeven van zijneigen vondsten het microscopische preparaat, dat nog aanwezig is. Hier doet zich een kleine onzekerheid voor, want terwijl er in de publicatie „Op konijnenkeutels. Amsterdam, 1884. Oudemans“ te lezen is, staat op het etiket van het preparaat „Op konijnenmest. 1883. O.“ Verder beschrijft Oudemans een detail, dat in het preparaat niet is te vinden. Daar staat echter tegenover, dat de determinatie zowel van het preparaat als die via de beschrijving tot het zelfde resultaat voeren, namelijk dat het materiaal tot *Cheilymenia coprinaria* (Cooke) Boudier behoort, een soort, die in een aantal kenmerken van Fuckels *Humaria alpina* afwijkt.

Verder hoef ik niet te gaan, ik heb het mij hier gestelde doel bereikt. Ik heb, zonder in slechts voor mycologen belangrijke details te treden, verantwoording gegeven van een op Nederlands materiaal gebaseerde *Peziza*-naam en ik heb de weg laten zien, die gegaan moet worden. Die weg is lang en voert soms op zijpaden, maar er is geen andere.

Literatuur

- COOKE, M. C., 1875—79. *Mycographia, seu Icones fungorum. Vol. I. Discomycetes, Part 1.* London, New York.
- FUCKEL, [K. W. G.] L., 1873. *Symbolae mycologicae. Beiträge zur Kenntniss der rheinischen Pilze. Zweiter Nachtrag. Jahrb. nassau. Ver. Naturk. 27—28, p. 1—99.*
- , 1874. *Humaria alpina nov. sp. Fungi rhenani exsiccati, No. 2687.*
- , 1875. *Symbolae mycologicae. Beiträge zur Kenntniss der rheinischen Pilze. Dritter Nachtrag: Jahrb. nassau. Ver. Naturk. 29—30, p. 1—39.*
- KEISSLER, K. VON, 1919. *Revision der von Sauter aufgestellten Pilze (an Handen dessen Heilbars). Hedwigia 60, p. 352—361.*
- OUDEMANS, C. A. J. A., 1885. *Aanwinsten voor de flora mycologica van Nederland. IX en X. Ned. Kruidk. Arch., ser. 2, 4, p. 203—276.*
- SACCARDO, P. A., 1889. *Sylloge fungorum omnium hucusque cognitorum, 8. Patavii.*
- SAUTER, A. E., 1878. *Flora des Herzogtums Salzburg, VII. Die Pilze. Mitt. Ges. Salz. Landesk. 18, p. 99—185.*

Summary

Peziza alpina (Fuck.) Cooke (1876) and *Peziza alpina* (Fuck.) Oud. (1885) are recombinations based on *Humaria alpina* Fuck. (1874), and have no relation with *Peziza alpina* Sauter (1878). While the identity of Fuckel's species is left out of consideration (as it will be discussed in a future paper), the fungus described by Oudemans appears to represent *Cheilymenia coprinaria* (Cooke) Boudier.